

บทปริทัศน์หนังสือ

Mishra, Pankaj. (2012). *From the Ruins of Empire: The Revolt against the West and the Remaking of Asia*. London: Allen Lane.

วาสนา วงศ์สุววัฒน์*

ถ้าย้อนอดีตไปสัก 2-3 ทศวรรษในยุคที่สงครามเย็นยังคุกรุ่นและภูมิภาคศึกษากำลังได้รับความนิยมในวงวิชาการนานาชาติอย่างมาก หนังสือ *From the Ruins of Empire* ของ Pankaj Mishra เล่มนี้ไม่น่าจะขายได้ อันที่จริงอาจจะไม่ได้รับพิจารณาให้ตีพิมพ์ด้วยซ้ำไป เพราะงานชิ้นนี้นำเสนอวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในภาพรวมของทวีปเอเชียทั้งทวีปในยุคศตวรรษที่ 19-20 โดยไม่จัดหมวดหมู่เนื้อเรื่องตามภูมิภาคหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่ครอบงำเป็นค่ายเสรีนิยม, สังคมนิยม หรือไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ที่แฉจะเป็นโครงเรื่องภาคบังคับของการบอกเล่าเรื่องราวของประวัติศาสตร์เอเชียตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เพียงแค่ปรายตาดูหน้าสารบัญก็จะพบว่าเนื้อความหลักทั้ง 6 บทของหนังสือเล่มนี้ในแต่ละบทประกอบด้วยบทความย่อยๆ ที่นำเสนอพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ตามแนวโน้มเดียวกันในช่วงระยะเวลาเดียวกันของดินแดนต่างๆ ในทวีปเอเชีย ตั้งแต่ปลายสุดด้านตะวันตกในจักรวรรดิออตโตมาน ต่อมาถึงอนุทวีป หมู่เกาะอินเดียนตะวันออก อาณาจักรชิงอันยิ่งใหญ่ และเรื่อยไปจนถึงสุดขอบด้านตะวันออก

* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ดินแดนอาทิตย์อุทัย อาจกล่าวได้ว่าหนังสือเล่มนี้นำเสนอประวัติศาสตร์จากมุมมองที่เป็นขั้วตรงข้ามของภูมิภาคศึกษา ซึ่งมักอธิบายเหตุการณ์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ทั้งหลาย โดยเฉพาะในโลกตะวันออก ด้วยการแบ่งเขตเป็นภูมิภาคต่างๆ และอธิบายราวกับว่าพรมแดนทางภูมิศาสตร์ที่อุปโลกขึ้นมาแบ่งแยกภูมิภาคเหล่านั้นเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ที่อาจขวางกั้นไม่ให้ผู้คน ข้อมูล ข่าวสาร และวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาคสามารถลื่นไหลไปมาหาสู่กันได้เสมอไป ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงต้องถูกแยกขาดออกจากประวัติศาสตร์เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก และอนุมานว่าประวัติศาสตร์ของแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ของแต่ละชาติ ย่อมต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทำให้ไม่อาจนำมาเทียบเคียงหรือทำความเข้าใจร่วมกับประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศร่วมภูมิภาคเดียวกันได้อย่างง่ายดายนัก ยิ่งถ้าใครคิดดูตรึงเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของประเทศที่อยู่คนละฟากของทวีปเอเชียผ่านโครงเรื่องและคำอธิบายชุดเดียวกันแล้วยิ่งนับเป็นเรื่องที่ผิดชนบและจะต้องได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่า จับแพะชนแกะ หรือผิดฝาผิดตัว หรือไม่ก็สรุปไปเลยว่าคุณเขียนนั้นไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภูมิภาคที่เขียนถึงอย่างลึกซึ้งเพียงพอ งานที่เขียนจึงได้ออกมาในลักษณะที่ไม่เป็นวิชาการเท่าที่ควร อันที่จริง แม้เราจะล่องเข้าสู่ทศวรรษที่ 2 ของศตวรรษที่ 21 แล้ว แต่ผลงานชิ้นนี้ของ Pankaj Mishra ก็ยังไม่วายได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะทำนองนี้อยู่ไม่น้อย ที่ได้ยินมาอย่างหนาหูที่สุดในหมู่บรรดาเพื่อนร่วมวงวิชาการประวัติศาสตร์ด้วยกันหลายท่านคือ *From the Ruins of Empire* นั้นเป็นหนังสือที่แต่งโดยนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ส่วนใหญ่ก็มาจากรายงานข่าวและบทความหนังสือพิมพ์ในยุคร่วมสมัยกับประวัติศาสตร์ที่หนังสือเล่มนี้นำเสนอ ดังนั้นจึงไม่

แปลกทำงานชิ้นนี้ออกมาเป็นเหมือนบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มากกว่าจะเป็นงานวิชาการทางประวัติศาสตร์แบบจริงจัง

อันที่จริงคำวิพากษ์วิจารณ์ผลงานชิ้นนี้ของ Pankaj Mishra ดังกล่าวข้างต้นนั้นก็ควรจะนับว่าสมเหตุสมผลพอสมควรในหลายๆ แง่มุม กล่าวคือ Mishra ก็เป็นนักหนังสือพิมพ์มืออาชีพจริงๆ และน่าจะกล่าวได้ว่าเป็นนักหนังสือพิมพ์ระดับแนวหน้าคนหนึ่งในวงการด้วย เพราะมีงานเขียนได้ดีพิมพ์ทั้งใน *Guardian* และ *New York Times* อย่างสม่ำเสมอ และหนังสือ *From the Ruins of Empire* ของเขาก็อาศัยข้อมูลหลักฐานขั้นต้นที่เป็นรายงานข่าวและบทความหนังสือพิมพ์ที่ร่วมสมัยกับประวัติศาสตร์ยุคที่เขานำเสนอจริงๆ เสียด้วย แต่การที่จะสรุปง่ายๆ ว่าเพราะเหตุเหล่านี้งานของเขาจึงไม่สมควรนับเป็นงานวิชาการทางประวัติศาสตร์ “แบบจริงจัง” นั้นแฉะจะเป็นการทีกักเอาเองโดยขาดตรรกและเหตุผลสนับสนุนที่เพียงพอ พลอยจะทำให้คำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้ไม่สมควรได้รับการยอมรับให้เป็นการประเมินแบบนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ “แบบจริงจัง” ไปด้วยอีกโสดหนึ่ง ทำไมงานที่เขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เอเชียอย่างเป็นวิชาการจึงจำเป็นจะต้องแบ่งการศึกษาแบบแยกย่อยไปตามขอบเขตภูมิภาคของภูมิภาคศึกษาเสมอไปด้วย? ถ้าเราลองพยายามค้นคว้าหาคำตอบที่แท้จริงของคำถามแบบหาเรื่องใส่ตัวนี้ เราก็อาจจะพบว่าปัญหาของการศึกษาประวัติศาสตร์ในลักษณะดังกล่าวและจะมาจากข้อจำกัดของเหล่านักภูมิภาคศึกษามากกว่าที่จะมาจากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์หรือวิธีวิทยาในการศึกษาค้นคว้าและผลิตงานในขอบข่ายดังกล่าว กล่าวคือ ทวีปเอเชียเป็นทวีปที่มีอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์กว้างใหญ่ไพศาลมากกว่าทวีปอื่นใดในโลก เป็นที่อยู่อาศัยของประชากรมากกว่ากึ่งหนึ่งของโลก และเป็นที่ตั้งของอารยธรรมสำคัญส่วนใหญ่ของโลกโบราณตลอดจนเป็นบ้านเกิดของวัฒนธรรมที่หลากหลายมากที่สุดทวีปหนึ่งของโลกอีกด้วย ด้วยเหตุนี้การที่นักวิชาการคนหนึ่งจะพยายาม

ศึกษาหาความรู้และค้นคว้าวิจัยเพื่อที่จะก้าวมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทวีปเอเชียทั้งทวีปก็น่ากลัวว่าจะเป็นไปได้ยากที่ปัจเจกชนคนหนึ่ง ไม่ว่าจะเก่งกาจเฉลิวยุทธาต เลิศเลอสักเพียงใดก็ตาม จะสามารถมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวัฒนธรรมต่างๆ โดยเฉพาะภาษาที่แตกต่างหลากหลายของทวีปเอเชียทั้งหมดได้ในชั่วชีวิตของคนเพียงคนเดียว ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านทวีปเอเชียทั้งหลายจึงมักแบ่งส่วนกันศึกษาเฉพาะอาณาบริเวณของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งเท่าที่พอจะสามารถเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์อันยาวนานได้ด้วยตัวเองคนเดียวเท่านั้น แน่นนอนว่าการศึกษาทวีปเอเชียทั้งทวีปย่อมมีอาจทำได้โดยผู้ศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเพียงคนเดียว เพราะคนคนเดียวมีอาจจะส่งสม ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเอเชียทั้งทวีปได้ทั้งหมด แต่การที่มนุษย์มีข้อจำกัดไม่สามารถเรียนรู้และสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาการเฉพาะตัวได้มากพอก็ไม่ได้หมายความว่าวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์หลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นในประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของทวีปเอเชียในช่วงยุคใดยุคหนึ่งทางประวัติศาสตร์นั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกัน เพราะเหตุว่าข้อจำกัดเฉพาะตัวของนักประวัติศาสตร์นั้นมีได้มีอิทธิพล บังคับให้ความเป็นจริงในโลกใบนี้แยกส่วนและตัดขาดออกจากกันตามขอบเขตของภูมิภาคที่เรากำหนดขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการศึกษาแต่ประการใด

อันที่จริงแล้ว การศึกษาประวัติศาสตร์ในกรอบของภูมิภาคศึกษานั้นเป็นที่มาของความเข้าใจผิดหลายประการและในหลายๆ แง่มุมก็อาจสรุปได้ว่าสร้างความเสียหายทั้งในเชิงวิชาการ วัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติและนโยบายไม่น้อยไปกว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ในกรอบของชาติที่กลายเป็นที่นิยมหยิบยกมา วิพากษ์วิจารณ์ในวงวิชาการบ้านเราอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพราะเหตุว่า ในทำนองเดียวกับที่ชีวิตมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นไม่อาจดำเนินอยู่ภายในกรอบที่จินตกรรมขึ้นมาของพรมแดนของชาติได้

ความเป็นจริง ๆ ต่างๆ เหล่านั้นก็ไม่อาจจะถูกควบคุมให้อยู่ภายในกรอบที่จินตกรรม
 ขึ้นมาของพรหมแดนระหว่างภูมิภาคต่างๆ ภายในทวีปเอเชียได้เช่นเดียวกัน
 โดยเฉพาะในโลกยุคศตวรรษที่ 19-20 ที่โลกถูกย่อให้เล็กลงด้วยเทคโนโลยีการ
 สื่อสารคมนาคม และความทะยานอยากอันไร้ขอบเขตของกลุ่มทุนข้ามชาติ
 ทั้งหลาย ความเป็นจริงของโลกตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคม ผ่านยุคสงครามเย็น トラบ
 จนถึงยุคโลกาภิวัตน์ที่เราดำรงอยู่ ณ เวลานี้ล้วนแต่เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับการที่
 กลุ่มอำนาจต่างๆ พยายามขยายแสนยานุภาพทางการเมืองและอิทธิพลทาง
 เศรษฐกิจของตนไปยังดินแดนอื่นๆ ทั่วทุกมุมโลกโดยไม่แยแสต่อขอบเขตชนชาติมา
 ไตๆ ทั้งที่สมมติขึ้นและมีอยู่จริง ด้วยเหตุนี้การเดินทางมาสยามของ เซอร์จอห์น
 บาวริง เพื่อลงนามในสนธิสัญญาบาวริงกับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 รัชกาลที่ 4 เมื่อวันที่ 18 เมษายน ค.ศ. 1855 นั้นจึงมีอาจเป็นเพียงแค่เหตุการณ์
 สำคัญทางประวัติศาสตร์ของสยามอันนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงประเทศให้เป็น
 สมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 และมีผลผูกพันสืบเนื่องถึงเอกราชและอธิปไตยของ
 สยามตลอดจนความสัมพันธ์ของสยามกับชาติตะวันตกจวบจนถึงหลังการ
 เปลี่ยนแปลงการปกครอง และแม้จะอธิบายในมุมที่กว้างขวางออกไปว่าเหตุการณ์นี้
 เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์การขยายอิทธิพลของ
 จักรวรรดินิยมอังกฤษเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังจากที่ได้ผนวก
 เอา ปันจิง มะละกา และสิงคโปร์ มาอยู่ภายใต้ความควบคุมของบริษัทอินเดีย
 ตะวันออกของอังกฤษแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1826 ก็ยังไม่อาจนับได้ว่าเข้าใจความสำคัญ
 ในภาพรวมของสนธิสัญญาบาวริงที่มีต่อการขยายอิทธิพลทางการเมืองและการเมือง
 ของอังกฤษในทวีปเอเชียทั้งหมด และผลกระทบโดยอ้อมที่มิต่อ
 เส้นทางการค้าและเครือข่ายการค้าทางทะเลระหว่างอนุทวีป อนุภาคเนย์ และ
 ตะวันออกไกลได้ทั้งหมด เพราะในความเป็นจริงนั้น สนธิสัญญาบาวริง เป็นส่วน

หนึ่งกระบวนการสร้างความเป็นเจ้าของอังกฤษในเส้นทางการค้าและเครือข่ายการค้าทางทะเลที่มีมูลค่าติดอันดับต้นๆ ของโลกถึง 3 เครือข่าย ได้แก่ การค้ากับชมพูทวีป การค้ากับจีน และการค้ากับหมู่เกาะเครื่องเทศ โดยช่วงระยะเวลาที่มีการลงนามในสนธิสัญญาบาวริงนั้นเกิดขึ้นหลังจากที่อังกฤษมีชัยชนะเหนือจักรวรรดิชิงในสงครามฝิ่นครั้งที่ 1 เพียงไม่กี่ปี และเป็นยุคที่อังกฤษได้กลายมาเป็นเจ้าอาณานิคมส่วนใหญ่และเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดในอนุทวีปเหนือชาติจักรวรรดินิยมตะวันตกอื่นๆ ทั้งหมด ผลจากชัยชนะในสงครามฝิ่นครั้งแรกทำให้อังกฤษได้เปิดเมืองทำการค้าเสรีในจีน 5 เมือง ได้แก่ กวางโจว เซี่ยงไฮ้ ฝูโจว นิงโป และเซี่ยงไฮ้ รวมทั้งได้ครอบครองเกาะฮ่องกงเป็นอาณานิคมอังกฤษแห่งแรกบนแผ่นดินจีนด้วย ผลจากสงครามฝิ่นดังกล่าวนี้ทำให้อังกฤษกลายเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดและควบคุมเส้นทางการเดินเรือระหว่างจีน อนุภาคนย์ และชมพูทวีปโดยสมบูรณ์ ดังนั้นการมาเยือนสยามของ เซอร์จอห์น บาวริง จึงมิได้เกิดขึ้นจากเพียงความต้องการเปิดการค้าเสรีกับสยามและเรียกร้องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตเท่านั้น ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การมาเจรจาเกลี้ยกล่อมให้สยามถอนตัวออกจากการค้าในระบบบรรณาการที่มีจีนเป็นศูนย์กลางอำนาจ มาสู่การค้าโดยผ่านเมืองทำการค้าเสรีที่อังกฤษควบคุมอยู่แทน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการมาแจ้งให้สยามทราบว่า ณ บัดนี้ศูนย์กลางอำนาจที่ควบคุมเส้นทางการค้าทางทะเลระหว่างจีนและชมพูทวีปนี้ได้เปลี่ยนมือจากราชสำนักชิงมาอยู่จักรวรรดิอังกฤษเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์โลกที่กำลังเปลี่ยนไปสยามก็ควรจะปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศของตนให้เข้ากับมาตรฐานการค้าเสรีและอิงอยู่กับสถานะความเป็นเจ้าของจักรวรรดิอังกฤษแทนราชวงศ์ชิงซึ่งกำลังเสื่อมอำนาจและคงจะมีอันล่มสลายไปในไม่ช้า

เรื่องราวของการถือกำเนิดขึ้นของ สนธิสัญญาบาวริง ในบริบทประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมืองโลกยุคศตวรรษที่ 19 นั้นเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในอีกหลายๆ เรื่องราววิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของดินแดนต่างๆ ในทวีปเอเชียซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างซับซ้อนและลึกซึ้งจนไม่อาจทำความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ หากยังคงยึดมั่นถือนั่นอยู่กับการศึกษาอยู่ภายในเขตชั้นตีสี่มาของรัฐบาลหรือแม้แต่ภายในกรอบของภูมิภาคศึกษาเท่านั้น อย่างไรก็ตามมาที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ หากนักประวัติศาสตร์ที่เป็นเพียงปัจเจกชนนั้นไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในประวัติศาสตร์ของทวีปเอเชียทั้งหมดได้แล้วไซ้ เราจะศึกษาประวัติศาสตร์เอเชียในมุมมองกว้างที่เห็นบริบทและความเชื่อมโยงข้ามภูมิภาคและเห็นแนวโน้มร่วมกันทั้งทวีปภายในยุคใดยุคหนึ่งของประวัติศาสตร์ได้อย่างไร? คำตอบมหัศจรรย์พันลึกของคำถามแสนพิศวงนี้รวมอยู่ในหนังสือ *From the Ruins of Empire* ของ Pankaj Mishra นั่นเอง ด้วยภูมิหลังที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีความคุ้นเคยกับข่าวคราวและความเป็นไปของเอเชียในยุคร่วมสมัยเป็นอย่างดี ประกอบกับมีพื้นความรู้ทางประวัติศาสตร์ของหลายภูมิภาคในทวีปนี้ จึงทำให้เขาสามารถรวบรวมเอาข้อมูลจากเอกสารข่าวหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 มาศึกษาและวิเคราะห์ประกอบข้อสรุปจากงานศึกษาวิจัยของนักวิชาการชั้นนำที่ทำการศึกษาในขอบเขตของประวัติศาสตร์รัฐชาติและภูมิภาคศึกษาตามความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวของแต่ละท่านนั้นมารวมกัน และสามารถสร้างเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ให้ภาพรวมของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปเอเชียทั้งทวีปตั้งแต่ยุคอาณานิคมตราบจนถึงการสถาปนารัฐชาติและการเข้าสู่สงครามเย็นของดินแดนต่างๆ ทั้งในตะวันออกกลาง ชมพูทวีป อุซเบก เนย์ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างสอดคล้องและลงตัว และที่นำมาทศจรยใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือ Mishra มีความสามารถในการเขียนวิเคราะห์และอธิบายเรื่องราวความสัมพันธ์ที่

ซับซ้อนของบุคคลและเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ทั่วทั้งทวีปเอเชีย ณ ช่วงระยะเวลาที่ศึกษาด้วยภาษาที่เรียบง่ายและคำอธิบายที่ตรงไปตรงมา ทำให้เป็นงานที่อ่านง่ายและทำความเข้าใจได้ง่ายแม้สำหรับนิสิตนักศึกษาหรือผู้สนใจทั่วไปที่ยังไม่ถนัดอ่านหนังสือวิชาการในภาษาอังกฤษเท่าไรนัก ในส่วนนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นข้อได้เปรียบของผู้เขียนที่มีภูมิหลังมาจากการงานในสายข่าวมาก่อน ทำให้คุ้นเคยและเชี่ยวชาญในการใช้ศัพท์ต่างๆ อธิบายเรื่องยากๆ เพื่อให้เป็นที่เข้าใจได้ในวงกว้างมากขึ้นในหมู่ผู้อ่านที่เป็นบุคคลทั่วไป *From the Ruins of Empire* จึงเป็นหนังสือที่อ่านแล้วรู้สึกเหมือนอ่านรวมบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มากกว่าจะเป็นงานวิชาการทางประวัติศาสตร์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อมูลเต็มเปี่ยม มีหลักฐานเอกสารสนับสนุนการวิเคราะห์ตีความอย่างน่าเชื่อถือ เรียกได้ว่าใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ได้อย่างดีเยี่ยมเลยทีเดียว นับเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่น่าสนใจมากสำหรับนิสิตนักศึกษาและผู้สนใจโดยทั่วไปที่อาจจะยังไม่มีพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์หรือภาษาอังกฤษมากมายนัก และเป็นงานที่ไม่ควรพลาดเลยทีเดียวสำหรับนักวิชาการสายประวัติศาสตร์ที่ไม่อยากจะตกเทรนด์ประวัติศาสตร์ข้ามชาติ/ข้ามภูมิภาค (trans-national/ trans-regional) และประวัติศาสตร์โลก (world history) ที่กำลังมาแรงอย่างยิ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์